

KMETOVALEC

GLASILO
KMETIJSKE DRUŽBE

V

LJUBLJANI

R. Z. Z O. Z.

Celoletna naročnina znaša **Din 25**— (za inozemstvo Din 35—).

List izhaja enkrat mesečno.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Novi trg št. 3.

Cene oglasov za enkratno objavo:

$\frac{1}{2}$, strani Din 800— in Din 40— oglasne takse $\frac{1}{8}$ strani Din 200— in Din 5— oglasne takse
 $\frac{1}{4}$, strani Din 400— in Din 20— oglasne takse $\frac{1}{16}$ strani Din 100— in Din 2— oglasne takse

Mali oglasi beseda po 50 par in Din 2— oglasne takse

Priloge listu se računa po vsakih 1000 prilog po 100 Din.

Vsečina: Prezrt temelj v kmetiskem gospodarstvu. — Naši letošnji poskusi s krmsko peso. — Gnojenje s 40% no kalijevo soljo. — Bilanca II. Mariborskega sadnega sejma. — Razno. — Hudobne krave. — Dajte prašičem rudninskih snovi. — Odstavljanje telet. — Deset let modernega ubijanja živali. — O sedanjem stanju konjereje v naši državi in potih za njeno izboljšanje. — Razno. — Kurje leto se je pričelo 1. XI. Kurjerejci storite svojo dolžnost! — Čebele pozimi. — Vprašanja in odgovori. — Družbene zadeve in razno. — Vnovčevalec.

Sadno drevje

Kupite le pri strokovnjaku. Gojimo drevje najboljših štajerskih eksportnih sort ter postrežemo priznano točno. Sadike pakujemo strokovno tako dovršeno, da presejo iste prevoz brez škode tudi v najoddaljene kraje. Pišite nam in zahtevajte seznam in cene! — Sadjarstvo bratov Dolinšek, Kamnica, p. Maribor. 61

Brinje, rozine, dalm. fige

in slive oddaja po ugodni ceni trdka Ivan Jelačin v Ljubljani, Aškerčeva ul. 1. 46

Sadno drevje

in cepljene trte različnih sort ima za oddati: Drevesnica Ferle Janko, Svibno p. Radeče pri Zidanem mostu. — Pišite po naš cenik. 64

Oskrbnik

absolvent kmetijske šole, išče službo. Dopise na upravo „Kmetovalca“ v Ljubljani pod: Vesten števil. 66. 66

Oglasujte v Kmetovalcu!

Sadjarji!

Le tisti ima v sadjarstvu vir čistega dohodka, ki skrbno zatira škodljivce in neгуje drevje ter si na ta način zagotovi lepo, zdravo in brezhlbno sadje.

ARBORIN

je preizkušeno priznано najboljšo sredstvo za jesensko in zimsko zatiranje sadnih škodljivcev in bolezni.

„CHEMOTECNA“, družba z o. z.,
Ljubljana, Mestni trg 10.

Prasičerejci!

Belgijski prašek „Proveendine“ hitro redi Vaše prasiče, napravi jih odpornejše proti boleznim.

Zastopnik za Celje: KUNSTEK VALENTIN, Aškerčeva 4,
za Mursko Soboto: KUŠTER EUGEN, Radgonska c.

Pošljemo po povzetju: 1 zavitek 800 gramov Din 23—
6 zavitkov „105“ —

PROVEDEINE društvo z o. j.
Beograd, Francuska 32.

Rejci malih živali čitajo strokovni list

„Rejec malih živali“

glasilo Zveze društev rejcev malih živali

LJUBLJANA, Karunova ulica 10.

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

Kmetiski hranilni in posojilni dom

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1

Vloge na knjižice in tekoči račun sprejema proti najugodnejšemu obrestovanju — večje stalne vloge po dogovoru. **Jamstvo za vse vloge** presega večkratno vrednost vlog. Strankam nudi brezplačno poštne položnice za nalaganje denarja. Vložne knjižice drugih zavodov sprejema v inkaso. **Posojila** daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi vrednostnih papirjev ter kredite v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji. **Oskrbuje:** Kaveje, inkase, srečke in vrednostne papirje. **Preskrbuje:** Čeke in nakaznice (nakazila) na druga mesta. **Blagajniške ure:** Ob delavnikih od 8—12 $\frac{1}{2}$ in od 3—4 $\frac{1}{2}$, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 $\frac{1}{2}$ ure.

Telefon 2847.

Brzjavljaj: „Kmetiski dom“.

Rač. pošt. hran. št. 14.257.

Žiro račun: Narodna banka

Podružnici v

Kamniku in Mariboru

KMETOVALEC

Št. 11.

V Ljubljani 15. novembra 1936.

Leto 53.

Prezrt temelj v kmetiskem gospodarstvu.

Val. Janhar.

(Nadaljevanje.)

Če premotrimo različno razmerje, v katerem posamezni sadeži črpajo najdragocenejše hranilne snovi iz zemlje vidimo, da kmetovalec, ki bi leto za letom odprodajal pridelke in z njimi odvajal gnojilne snovi, a iste ne bi sproti tudi vračal, da bo s takim postopanjem svojo zemljo povsem izmolzel. Dalje kot napram takemu pustošenju zemlje s pridelovanjem krme, bi se ista upirala pridelovanju raznih žit, a še počasneje bi na ta način izropal svojo zemljo z gnojenjem raznih okopavin, zeleńjave, sadja itd. Z drugimi besedami povedano: Kolikor več gnojilnih snovi posamezna kultura v vsem svojem pridelku odtegne zemlji, toliko prej bo zemlja opešala v svojem osnovnem bogastvu.

Pričujoče izkustvo nam toraj ponovno dokazuje, kako nujno potrebno je, da tudi kmetovalec vsaj v glavnem obvlada kmet. kemijo. Šele v tem položaju mu je mogoče v vsakem posameznem slučaju z gotovostjo dognati, koliko je s posameznimi pridelki zemlji odvzel hranilnih snovi in koliko jih mora na en ali drug način nadoknaditi, — če jo hoče ohraniti v vsaj nezmanjšani rodovitnosti.

Danes se ozrimo na eno stvar — ki jo doslej ni obsijalo solnce strokovne kritike: Neredkokrat se nam pripeti nesreča, da nam pobije toča, potlači sneg ali da nam kako drugače ostane na polju pridelek, ki predstavlja komaj tolikšno vrednost, da se jedva izplača spravljanje dotičnega pridelka. Ne pomislimo pa, da v njem se nahajajoče gnojilne snovi predstavljajo za zemljo kot gnojilo gotovo vrednost in da treba preračunati, kaj je bolj rentabilno, pridelek prepustiti zemlji ali ga spraviti. Posledica tega je, da se marsikaterikrat ukvarjamo z delom, katero je manj upravičljivo kot marsikatero drugo neodložljivo opravilo. — Vrhutega pa zemljo ropamo na njeni glavnici, katera

bi v nasprotnem slučaju bolj koristila na rašči nasledujočemu pridelku.

Neredko opažamo, kako zlasti najskrbnejši kmetovalci z vso vnemo pobirajo raztreseno slamo, žitno kakor stročno zrnje, kako s pretirano natančnostjo s koso v roki iščejo slehernih travnih bilk in z grabljami brskajo po zadnjem lističu — pa čeprav je jasno, da uspeh tega dela običajno ni vreden niti polovico tega, kar jih delo samo stane! Če bi namreč to delo izvršili v kaki drugi obliki — in povsod je nešteto nujnih opravil, katerih zavlačevanje pomenja vsak dan, da, neredkokrat tudi vsaka zamujena ura pomenja občutno škodo — bi bili taki „natančni“ kmetovalci tudi mnogo modrejši!

Priporočati bi bilo, da bi se že dečki v kmet, nadaljevalni šoli naučili na pamet: „Če mi je za očuvanje lastnega obstoja potrebno, da zaslužim minimalno Din 1.— na uro — potem moram pomniti, da iz zemlje moram v tem času doseči toliko več, za kolikor vrednosti sem jo s tem oropal hranilnih snovi!

Ni še namreč dovolj, če n. pr. v 10 urah nabereš za Din 10.— slame, zrnja, listja itd. ampak če hočem v tem času Din 10.— v resnici zaslužiti, potem moram nabrati za ca. Din 15.— teh pridelkov. Samo v tem primeru bom mogel rodovitnost zemlje obdržati na dosedanji višini. V nasprotnem slučaju je boljše, da pustim pridelek zemlji, sam pa si poiščem delo v taki obliki, da bo tem pogojem boljše odgovarjalo. Tudi če bi gorajšnje pridelke rabili v lastnem gospodarstvu (gospodinjstvu), nam jih bolj kaže kupiti. Saj bomo s tem dokupili tudi gnojilne snovi in s tem v svoji zemlji za toliko povečali njeno obratno glavnico!

V navedenih primerih so razlike na izgubah sicer malenkostne, toda v praksi se pojavljajo zneski, ki gredo samo pri posameznih gospodarstvih letno v tisočake — v narodnem gospodarstvu pa gre ta izguba v visoke milijone!

Prenehati moramo torej pri prodaji kmet. pridelkov računati samo s tem, da se za silo preživimo, ampak ne smemo

spustiti iz vidika tudi svete naloge, da ohranimo tudi našo zemljo v njeni življenjski sili! Kadar nam bo namreč po neprestanem ropanju opešala gruda — takrat ka kljub vsemu napredku in pridnosti onemogel tudi človeški rod!

— V tej smeri se je doslej polagalo vse premalo pozornosti. In vendar se je v zadnjih par desetletjih izvozilo iz Slovenije več poljedelskih pridelkov (in ž njimi seveda tudi ogromne količine gnojilnih snovi) — kakor preje morda ne več stoletij! Na tisoče vagonov se je tudi izvozilo lesa, za katerega izkupiček smo komaj dobili plačano samo delo — da ne omenjamo drugih stroškov, ki so združeni z oskrbovanjem gozda. In vendar smo tudi v lesu izvozili gnojilne snovi v vrednosti visokih milijonov — pa niti enkrat nismo čuli in ne čitali o teh nenadomestljivih izgubah. Vemo samo to, da naša zemlja postaja čedalje bolj „pusta“ in „nehvaležna“ — v resnici pa smo ji nehvaležni le mi sami ...!

Končno pokažimo še na ogromno izgubo, o kateri se doslej še ni razpravljalo:

Velik del kmet. pridelkov in prireje porabijo naša mesta, trgi in industrijska središča. Saj samo prebivalstvo Ljubljane povzije letno tisoče in tisoče vagonov živil. V prejšnjih časih se je velik del na ta način odprodanih gnoj. snovi vračalo zemlji v obliki iz mesta izvoženih odpadkov — sedaj pa, ko je izvedena „moderna“ kanalizacija, pa k naravnemu odnašanju našega obratnega kapitala pomagamo še z „modernim“ odplavljanjem nepogrešljivih gnojilnih sestavin!

Sicer doslej še nismo čuli niti približnega računa o tozadevnih izgubah, ki gredo po Ljubljani, Savi in Donavi v Črno morje, vendar ne pretiravamo, če zapišemo, da gre (na podlagi dosedanjih znanstvenih dognanj) vsak teden Din 1.000.000.— samo v ljubljanske kanale in da v 20 letih splava v Ljubljano eno milijardo našega narodnega premoženja ..

Z ozirom na ta dejstva nastane odprto vелеvažno vprašanje, če in v kakšnem pravcu kaže nadaljevati s tovrstno modernizacijo naših mest?

Zdi se, da so doslej odločujoči krogi premalo gledali na temelj našega splošnega blagostanja, t. j. kmetско gospodarstvo, in da bi bili že doslej našemu narodnemu gospodarstvu mogli prihraniti lepo premoženje (s katerim bi v znatni meri mogli modernizirati tudi naše vasi) — ne da

bi zato občutno trpel estetični in higijenski pogled na položaj naših mest!

Iz vse razprave sledi, da se je doslej — s strani posameznika kakor javnosti — vse premalo vpoštevalo težnje našega kmetijstva, kar je istočasno tudi vprašanje splošnega narodnega gospodarstva. Zato nam ni nič kaj v čast, če se vseppek piše in govori o nešteti drugih problemih — medtem pa v naši strokovni literaturi ne najdemo niti skromne razpredelnice, iz katere bi praktični kmetovalec moel črpati vsaj približne podatke, za koliko je z vsakim sadežem svoji zemlji odvzel vredne gnojilne snovi — in s tem znižal njeno obratno glavnico ...!

Upajmo, da se vsaj v bližnji bodočnosti ta vrzel odstrani — a že samo v tem slučaju bodo te vrstice v veliki meri dosegle svoj namen.

Poljedelstvo.

Naši letošnji poskusi s krmsko peso.

Ing. I. Zaplotnik.

Enako, kakor lansko leto (glej „Kmetovalec“ 1935, štev. 23/24), je tudi letos napravila Kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Ljubljani vzporedne primerjalne poskuse s krmsko peso. Poskusi so bili napravljeni v treh skupinah, in sicer: v prvi skupini: ekendorfska rumena od 5 raznih dobaviteljev in Kirschejev ideal, ki po rasti in obliki spada med ekendorfske; v drugi skupini: rdeča mamut od 5 raznih dobaviteljev in rdeča ekendorfska, in v tretji skupini: po ena ekendorfska rumena in rdeča, ena temnorumena Barres Strvñ, ena rdeča mamut in bela polsladkorna od treh raznih dobaviteljev.

Prvi dve skupini ste bili posejani 22. IV., tretja pa 24. IV., v vrste, oddaljene po 50 cm. Ko so mlade rastline razvile po 4 do 5 listov, so bile razredčene na približno 30 cm. Med rastjo je bila pesa dvakrat ročno okopana. Spravljanje se je izvršilo od 15. do 17. oktobra. Pridelek vsake parcele je bil na licu mesta stehtan.

Zemlja za poskuse je bila jeseni pognojena z malo količino hlevskega gnoja, nar kar je bila preorana. Spomladi je bilo dodano nekaj umetnega gnoja, in sicer: 100 kg čilskega solitra na 1 ha, in 100 kg rudninskega superfosfata na 1 ha.

Vsaka sorta v vsaki skupini je bila posejana po šestkrat (razen ekendorfske od

Streita, ki je bila posejana samo petkrat) in sicer na parceli 23 m² (2 vrsti po 23 m dolžine). Parcele so bile razvrščene v enem pasu, širokem 23 m in dolgem 123 m. Pred spravljanjem so se odstranile vse rastline na obeh krajih parcel, tako da je ostalo za primerjavo od vsake parcele 20 m dolžine, kar da 20 m² površine. Iz pridelkov vseh šestih parcel vsake sorte se je izračunal poprečni pridelek na eno parcelo, iz tega pa poprečni pridelek na 1 ha.

V razpredelnici so zbrani vsi potrebni podatki za presojo, t. j. ime sorte, dobavitelj, poprečni pridelek na 1 ha s pripadajočo verjetno pogreško in verjetna pogreška izražena v odstotkih.

V skupini ekendorfskih ni bilo bistvenih razlik. Seme vseh dobaviteljev, bodisi nemških, bodisi poljskih, je bilo približno enakovredno. Sorta „Kirsche-jev ideal“ se je v celoti ponašala kakor ekendorfska. Približno enakovredne so se pokazale tudi vse rdeče mamut nemških, francoskih in poljskih dobaviteljev. V isto vrsto spada glede na višino pridelka tudi rdeča ekendorfska.

Bolj pestro sliko nudi tretja skupina, kjer so bile posejane razne sorte, valjasta ekendorfska, ovalna Barres Strynő, dolga mamut in polsladkorna, ki imajo večji del korena v zemlji. Tu so razlike med poednimi sortami z ozirom na množino pridel-

Štev.	Sorta	Dobavitelj in njegov sedež	Število ponovitev	Povprečni pridelek M mte/ha	Verjetna pogreška EM ± mte	EM %
1.	Ekendorfska, rumena . . .	H. Mette, Quedlinburg, Nemčija . .	6	470	± 11'025	2'35
2.	" " . . .	Heinemann, Erfurt, Nemčija . . .	6	445	± 14'808	3'33
3.	" " . . .	Ulrich, Warszawa, Poljska . . .	6	475	± 11'34	2'39
4.	" " . . .	Granum, Warszawa, Poljska . . .	6	460	± 5'985	1'30
5.	" " . . .	O. Streit, Beljak, Avstrija . . .	5	420	± 14'37	3'42
6.	Kirsche-jev ideal, rumena . .	Štajerska kmečka zveza, Eggenberg-Gradec, Avstrija	6	440	± 11'027	2'51
7.	Mamut, rdeča	H. Mette, Quedlinburg, Nemčija . .	6	290	± 18'59	6'41
8.	" "	L. Clause, Bretigny S/O, Francija	6	320	± 10'713	3'35
9.	" "	Moreau Frères, Brain S/I, A., Franc.	6	300	± 13'233	4'41
10.	" "	Hozakowski, Toruń, Poljska . . .	6	272'5	± 14'168	5'20
11.	" "	Ulrich, Warszawa, Poljska . . .	6	275	± 11'345	4'13
12.	Ekendorfska, rdeča	" " "	6	315	± 8'192	2'60
13.	Ekendorfska, rumena	Ulrich, Warszawa, Poljska	6	375	± 9'967	2'61
14.	" " rdeča	H. Mette, Quedlinburg, Nemčija . .	6	330	± 4'096	1'24
15.	Barres Strynő, temnorumena	H. Mette, Quedlinburg, Nemčija . .	6	382'5	± 6'615	1'73
16.	Lanker, bela	H. Mette, Quedlinburg, Nemčija . .	6	305	± 8'19	2'69
17.	Polsladkorna, bela	Mette Granum, Warszawa, Poljska	6	432'5	± 7'56	1'75
18.	" " "	Drachsler, Jugoslavija	6	295	± 12'34	3'85
19.	Mamut, rdeča	Ulrich, Warszawa, Poljska	6	270	± 9'667	3'62

Kaj nam povedo gornje številke? Na prvi pogled boste rekli, da so nizke, da so bili pridelki majhni, in nekateri bodo šli še dalje in zaključili: poskus ni uspel. Toda temu ni tako. Saj ni bil namen poskusa, da se doženejo neki bajni pridelki. Poskus je moral odgovoriti na vprašanje: ali je kateri izvor pesnega semena bistveno boljši od drugega, ali ne? Ali je ena sorta pese rodovitnejša od druge, in za koliko? Na tako postavljeno vprašanje je naš poskus precej točno odgovoril.

ka včasih prav velike, med najboljšo in najslabšo 162.5 mtc. Vendar pa more dati tu pravo sliko šele primerjava suhe snovi, ki jo je proizvedla vsaka preskušanih sort. To bomo pregledali v eni prihodnjih števil.

V okvir tega članka se mi zdi potrebno dodati še nekaj opomb. Rezultatom naših lanskoletnih poskusov, ki so bili objavljeni 23/24 številki lanskega in v 3. številki letošnjega letnika „Kmetovalca“, so se v nekaterih krogih dajala popolnoma

načrna tolmačenja. Podtikal se je tem poskusom oz. njihovi objavi pomen, ki ga poskusi ne smejo in ne morejo imeti. Ti poskusi niso dokazovali in dokazali, kakor se jih je nekje razumelo, da je pametneje kupovati slabo seme, ker je ceneje in zato uporaba takega semena bolj gospodarska. Nasprotno: poskusi so dokazali, in letos ponovno dokazujejo: 1. da se često skriva pod renomiranim imenom prav slabo blago; 2. da ponekod vlada zmotno naziranje, da je za k nam dobro prav vse, in da mi nismo sposobni, da to sami precenimo. Naša naloga pa je, da to zmotno naziranje ovržemo.

Gnojenje s 40% no kalijevo soljo.

K. Pučnik.

Velika napaka našega kmetovalca je, da odlašča do zadnjega z nabavo umetnih gnojil. Misli da s tem štedi, kar pa ne drži. Danes kmetijske družbe, zadruga itd. navadno nimajo velikih zalog gnojil, posebej ne onih, ki se uvažajo, in ko pride čas gnojenja, jim blago hitro poide. Kmetovalec radi tega dostikrat prepozno gnoji ali pa gnojenje sploh opusti, katere napake se ob žetvi usodno maščujejo. Za to ne štedimo, če nabavljamo gnojila šele tedaj, ko bi jih morali že uporabiti.

Posebno velja to za 40—42% no kalijevo sol, ki je v državi nimamo, ter se mora uvažati. To gnojilo rabimo pri nekaterih sadežih vsako leto, saj je znano, da krompir, pesa, detelja, lucerna, čebula in travniki brez kalijeve hrane slabo rode. Vsak kmetovalec bi si moral torej že okoli Božiča zasigurati vsaj ono potrebno količino za spomladansko gnojenje, ki jo bo rabil za te sadeže.

Kalijeva sol naj se trosi po zimi če ni snega ali pa takoj spomladi, ko sneg skopni. Le takrat se kalijeva sol v zemlji pravočasno razkroji in enakomerno razdeli, tako da dobe mlade rastline že ob začetku vegetacije dovolj kalijeve hrane. S tem postanejo že v mladosti dovolj odporne proti raznim škodljivcem in vremenskim nepravilnostim, da zamorejo lepo napredovati ves čas rašče.

Opazovanja, kedaj naj se v Sloveniji gnoji, so dokazala, da se naj težja zemljišča gnoje s kalijevo soljo pozno v jeseni ali po zimi, lažja in propustna zemljišča pa zgodaj spomladi, toda vsaj 10—14 dni pred saditvijo ali setvijo. Po sipanju kalijeve soli je bolje če se zemlja plitko

preorje, kakor pa da se samo pobrana. Ozimnam naj se ovršno gnoji takoj, ko sneg skopni.

Sadno drevje, vinograd in hmelj rabijo vsi večje količine kalija. Tem stalnim kulturam se mora gnojiti vedno pozno v jeseni. Le pri hmelju se priporoča delitev obroka in sicer se ca. 60 kg 40% ne kalijeve soli za 1000 rastlin raztroši jeseni in ravno toliko spomladi po obrezovanju.

Izrazite kalijeve rastline so pesa, krompir, detelja, lucerna, vse vrtnne rastline in čebula. Gnoji se jim zgodaj spomladi. — Popolnoma napačno je namreč gnojenje z umetnimi gnojili ob saditvi ali setvi. To naj se opusti, ker ni učinkovito, kot so dokazali večletni, natančno izvedeni poskusi.

Gnojenje s kalijevo soljo in fosfornimi gnojili imenujemo „temeljno gnojenje“, ker je potrebno vsem kulturnim rastlinam in te rastlinske hrane s hlevskim gnojem ne dajemo v dovoljni količini. Da je gnojenje popolno, se po potrebi temu temeljnemu gnojenju doda še dušik. Detelji, lucerni, inkarnatki in vsem leguminozam dostikrat ni potrebno posebno gnojenje z dušikom, ker ga te rastline pridobivajo iz zraka, kar jim večinoma zadostuje za rast.

Pravilna uporaba umetnih gnojil je danes zopet rentabilna. Kmetovalec ne samo da več pridela, temveč je pridelek tudi kakovostno boljši ter se tudi lažje proda. Nizki in kakovostno slabi pridelki zadnjih let v Sloveniji so po večini posledica nezadostnega ali nepravilnega gnojenja. Varčevanje v tem pogledu se je iz gospodarskih vidikov izkazalo kot popolnoma neutemeljeno. Gnojenje samo s hlevskim gnojem pri nas nikakor ne zadostuje, ter je uporaba umetnih gnojil v naših izčrpanih zemljah neobhodno potrebna. Naša je dolžnost, da njivam in travnikom damo zopet staro moč, saj smo jih pustili dovolj dolgo stradati.

Poleg superfosfata (rudninca) in apnenega dušika, rabimo kalijeve soli:

po 1 hektarju: po 1 oralu:

za sadno drevje, vinograd, hmelj, zelenjad, peso, krompir in čebulo	300—400 kg	160—220 kg
za deteljo, lucerno, travnik, koruzo . .	200—300 kg	110—165 kg
za vse vrste žit . .	150—200 kg	80—120 kg

Manje količine uporabljamo le, če imamo rodno zemljo in smo s hlevskim gnojem dovoljno pognojili.

Sl. 63. Gnojilni poskus na ozimni pšenici pri posestniku Alojzu Erjavcu, Radna pri Sevnici.

Levo: nepopolno gnojenje z

400 kg „Nitrofosa“ na ha.

Cena Din 532.

Desno: polno gnojenje z:

100 kg apnenega dušika,

200 kg superfosfata,

100 kg 40%ne kalijeve soli na ha.

Cena Din 530.

Pridelek po enem hektarju:

1.980 kg zrna,

5.500 kg slame.

2.400 kg zrna,

6.400 kg slame.

Na levi parceli, kjer ni bilo kalija, je žito pleglo in je bil pridelek v vsakem pogledu slab.

Sadjarstvo.

Bilanca II. Mariborskega sadnega sejma.

Ing. Teržan, Ruše.

Vse sadje je prodano! Prodali bi lahko še desetkrat večje množine kanadk in drugih plemenitih jabolk.

Cena se je z otvoritvijo sejma učvrstila tudi na deželi. Na II. mariborskem sadnem sejmu je večji del plemenitega sadja prodan po 5.30—6.—dinarjev za kilogram. Letošnji polovični oregonski (amerikanski) zaboji, v katerih je bilo sadje na marib. sadnem sejmu razstavljeno, so bili za vse inozemske trgovce novost in trgovci so se stepli za naše lepo sadje, vloženo v te zabojčke, ki držijo 10—11 kg.

40% izloženega sadja je kupila tvrdka Conillais Martin iz Pariza in gre letos prvič naše sadje v originalnih zabojih na pariški trg. Okrog 20% izloženega sadja

je bilo prodanega Mariborčanom, ostalih 40% izloženega sadja je kupila tvrdka Hallegger za dunajski trg, ki je odpeljala sadje iz sejma v originalnih zabojih z avtomobilom čez mejo na Dunaj.

II. mariborski sadni sejem je uspel v pogledu kakovosti izloženega sadja, načina pakiranja v polovičnih oregonskih zabojih in dviga cene sadja pri producentih, tako da se po sejmu plačuje kanada vsesplošno po Din 4.—do 4.25 za kg, nasproti cenam pred II. marib. sadnim sejmom (pred 3. oktobrom), ko so trgovci našim sadjarjem milostno plačevali kanado po 2.—do 2.50, ostalo sadje pa po 1.80 do 2.—dinarja.

Tudi sejem čistokrvnih štajerskih kokoši je lepo uspel. Največji del izloženih živali je bil razprodan po ceni 40—45 dinarjev za petelina in 35—40 Din za kokoši. Odbor sadnega sejma je razstavljalce sadja nagradil s čistokrvnimi štajerkami in v ta namen odkupil 12 petelinov in 24 kokoši. S tem želijo prireditelji vzbuditi med sadjarji tudi zanimanje za to važno panogo našega gospodarstva. Da se organizira prvo čistokrvno središče za vzgoj štajerske kokoši, je odbor sadnega

sejma določil Razvanje kot to središče za kurjerejo, istotako kot je središče za vzgoj plemenitega sadja Sv. Peter. V ta namen je pariška firma, ki je kupila sadje, dala nagrado od 500.— Din, za katero svoto so bili kupljeni na sejmu čistokrvni petelini od Medveda iz Velenja, ki jamči, da vsi ti petelini izvirajo od mater, ki so dobre nosnice z nad 200 jajc letno. Ti petelini so brezplačno podarjeni kurjerejem z obvezo, da morajo takoj poklati svoje nečistokrvne peteline.

V vinskem paviljonu so Mariborčani poleg dobre vinske kapljice z velikim tekom otepali sir, ki ga je prodajala Zveza mlekarских zadrug iz Ljubljane.

V oddelku za kmetijske potrebščine so razstavljene razne sadjarske potrebščine.

Zanimanje obiskovalcev je bilo tudi za ta oddelek velik. Zaključenih je bilo več kupčij. Krasno sadje na letošnjem sejmu je najboljši dokaz, da se lahko z vestnim in skrbnim delom, s pravilnim in rednim gnojenjem, škropljenjem, uporabo lepilnih pasov, pridela tudi v slabem letu dobro sadje, izvrstne kakovosti.

Takšnega sadja, kot je bilo izloženo na II. Mariborskem sadnem sejmu rabimo še 100krat več. Ko bodo štajerski sadjarji to dosegli, bodo postali vodeči v svetovni sadni produkciji plemenitega sadja. To je program dela vodstva mariborskega sadnega sejma in njegov končni cilj!

Zanimanje med sadjarji letos, vsled slabe letine, ni bilo takšno, kot ta veljavna in mlada ustanova zasluži. Letos je sodelovalo samo deset podružnic Sadj. društva: Sv. Peter, Sv. Jurij ob Pesnici, Svečina, Št. Ilj, Sv. Benedikt, Sv. Lenart, Sp. Poljskava, Fram, Razvanje, s skupno 1018 zaboji ter Ban. vinarska in sadjarska šola v Mariboru s petimi zaboji.

Sadne sorte so bile zastopane v sledenjem razmerju:

kanadk in booskopa 40%, bellefeura 10%, baumanove renete 9%, ananas 5%, koks-orange 1%, zlate parmene 3%, mošančke 3%, bobovca 5%, ostalih sort 16%, hrušk (boskovka) 8%.

Ocenjevalna komisija, sestavljena od zastopnika Kr. banske uprave, inšpektorja Franja Trampuša, sreskega kmetijskega referenta za Maribor I. breg g. Vlado Kureta, zastopnika ban. vinarske in sadjarske šole g. Franjo Aplenca, zastopnika trgovcev in eksporterjev sadja g. Srečka Krainca in zastopnika Mariborskega sadnega sejma Ing. J. Teržana, je ocenila:

Sadjarsko podružnico	Št. Peter	
Knuplež Matija	—	odlično
Verlič Franca	—	"
Črnko-Serajnika		"
Železnik Antona	—	prav dobro
Lah Jakoba		" "
Škamleca		" "
Ornik Jožefa	—	dobro
Breganta		"
Bračkota		"
Protnerja		"
Sadjarsko podružnico		
Št. Jurij ob Pesni	+	"
Sadjarsko podružnico		
Št. Ilj		"
Sadjarsko podružnico		
Sv. Benedikt		"
Sadjarsko podružnico		
Sv. Lenart	+	"
Sadjarsko podružnico		
Sp. Poljskava		"
Sadjarsko podružnico		
Razvanje		"
Sadjarsko podružnico		
Fram		prav dobro
Sadjarsko podružnico		
Ban. vinarska in sadjarska šola		" "

Razno.

Kraljevska banska uprava dravske banovine razglaš: Na podstavi čl. 3 moje naredbe o zatiranju San-Josejevega kaparja in zdravstvenega izpričevala kmetijske in kontrolne postaje v Ljubljani dovoljujem promet s sadikami in dr. sledečim lastnikom razsadnikom:

1. Sreski kmetijski odbor, Logatec, sedež razsadnika Gorenja vas, obč. Logatec.
2. Jemec Ivan, Maribor, Prešernova ul. 16, sedež razsadnika Maribor, Prešernova ul. 16.
3. Žnuderl Konrad, Maribor, Ljubljanska ul. 7, sedež razsadnika Maribor, Ljubljanska ul. 7.
4. Banov. kmetijska šola Rakičan pri Murski Soboti, sedež razsadnika Rakičan pri Murski Soboti.
5. Uprava veleposestva Tišina 12, p. Rankovci, sedež razsadnika Tišina pri Murski Soboti.
6. Banovinsko veleposestvo Ponoviče pri Litiji, sedež razsadnika Ponoviče pri Litiji.
7. Strmljan Vinko, Sava pri Litiji, sedež razsadnika Litija in Tenetiše pri Litiji.
8. Olepševalno in tujsko prometno društvo v Mariboru, sedež razsadnika Maribor, Koroščeva ul. 29 in Tezno pri Mariboru.
9. Banovinska vinarska in sadjarska šola v Mariboru, sedež razsadnika Maribor, banovinska vinarska in sadjarska šola.

10. Fank Maks, Pekre št. 20, p. Limbuš pri Mariboru, sedež razsadnika Pekre pri Mariboru.

11. Dobovšek Franjo, Boštanj ob Savi, sedež razsadnika Boštanj ob Savi.

12. Ing. Jeglič Ciril, Zagreb, Rusanova ul. 6, sedež razsadnika Brezina, obč. Zakot srez Brežice.

13. Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva Polica, obč. Višnja gora, sedež razsadnika Polica, obč. Višnja gora, srez Litija.

14. Kopač Jurij, Sela št. 11 pri Šumberku, sedež razsadnika Sela pri Šumberku obč. Zagradec.

15. Banovinska kmetijska šola Grm pri Novem mestu, sedež razsadnika Grm pri Novem mestu.

16. Rajšp Tone, Sp. Polskava pri Pragerskem, sedež razsadnika Sp. Polskava in Pragersko.

17. Kmetijska družba v Ljubljani, sedež razsadnika Bokalce, obč. Dobrova pri Ljubljani.

18. Maretič Matko, Ljubljana, Cesta v Rožno dolino 44, sedež razsadnika Ljubljana, Levčeva ul. in Kosezkega ulica.

19. Brecljnik Ivan, Dravljje 156, Ljubljana, sedež razsadnika Ljubljana—Dravljje.

20. Ozimič Alojz, Kostanjevec 1, obč. Slovenska Bistrica okolica, sedež razsadnika Kostanjevec, obč. Slovenska Bistrica okolica.

21. Marguč Ivan, Gladomes 28, obč. Slovenska Bistrica okolica, sedež razsadnika Gladomes in Sodrež, obč. Slovenska Bistrica okolica.

22. Zafošnik Viktor, Sp. Nova vas 22, obč. Slovenska Bistrica okolica, sedež razsadnika Sp. Nova vas, obč. Slovenska Bistrica okolica.

23. Koželj Karol, Nova vas, obč. Slovenske Konjice okolica, sedež razsadnika Nova vas, obč. Slovenske Konjice okolica.

24. Banovinska trsnica in drevesnica Leskovec in Kostanjevica na Dolenjskem, sedež razsadnika Leskovec pri Krškem in Kostanjevica na Dolenjskem. — Za bana, pomočnik: **Dr. Majcen**, s. r.

Zlatnoreja.

Hudobne krave.

Kakor so pogosti slučaji, da postanejo biki hudobni in to največkrat hlevski biki, ki se z njimi nepravilno ravna, tako so redki slučaji hudobnih krav. Vendar najdemo tudi take krave, ki se zaletavajo na paši ali pri napajanju v svoje tovarišice in jim povzročajo z ostrimi rogmi čisto hude rane. Posebno nevarno je, če zabodejo v trebuh brejih krav, ki potem največkrat zvržejo, kar je v vsakem kmečkem gospodarstvu velika nezgoda.

Če take hudobne krave niso posebno dobre molznice in zanesljive matere, je pač najbolje, da jih prodamo. Včasih so pa

take krave tako dobre molznice, redno vsako leto breje, donašajo lepo razvita teleta, da bi jih bilo škoda odstraniti, ker je veliko vprašanje, če dobimo enakovredno nadomestilo.

Kmetje so dostikrat iznajdljivi in si sami pomagajo. Zlasti se vidi mnogo zanimivih iznajdb pri gorskih kmetih. Tako tudi sredstvo, ki ublaži udarce z rogovi hudih krav in jih naredi neopasne. Tako preprosto sredstvo sem videl pri posestniku Logarju v Logarski dolini. Napraviti si je dal kroglo iz lesa, veliko v premeru 5 do 6 cm. Do dveh tretjin globine je kroglo izvrtal v obliki konic rogov. Take krogle je hudobni kravi nataknil na rog. Da jih krava ne bi izgubila, je kroglo počez in pravtako rog prevrtal z malo luknjico, skozi katero je vtaknil žebelj, ki ga je na koncu lepo zavil. Tako je krogla z žebljem pritrjena na rogu in jo krava ne izgubi. Čim krava v svoji hudobnosti sune drugo kravo, je udarec radi ploščnate oblike krogle brez nevarnosti, medtem, ko bi enako jak udarec z ostro konico nezavaranega roga pomenil resno nevarnost za udarjeno žival. Priporočamo v posnemanje.

Agr.

Dajte prašičem rudninskih snovi.

F. Malasek.

Domači prašič žre vse, kar dobi. To mu je podedovano od njegovega prednika divjega prašiča. Naša reja prašičev posebno po zimi je navezana preveč na hlevsko prehrano in redkokdaj ima prašič priliko, da skoči na dvorišče ali pa na vrt. Če se to zgodi, opazujemo, da živahno rije v zemlji, kjer hlastno išče koreninice in črve in žre tudi ilovico. To svedoči o tem, da mu je rudninska hrana nujno potrebna. Posebno mladi prašiči, ki hitro rastejo, rabijo veliko rudninske snovi, posebno fosfornokislega apna za tvorbo in trdnost kosti. Če tega prašič nima, ne more uspevati, dobi mrtvoudnost in mehkostnost.

V hrani, ki jo pokladamo po zimi, poglavitno s korenjstvom, je prav malo rudninskih snovi in zato je naša dolžnost, da mu jih nadomestimo. To se zgodi s pokladdanjem klajnega apna in ribje moke. To pa stane denar, ki ga danes večina revnih rejcev nima.

Na kmetijski šoli na Grmu smo pokladali prašičem klajno apno in ribjo moko po

1 žlico dnevno na prašiča. Poleg tega se je pokladalo v koče za vsako svinjo in gnezdo mladičev po 1 lopato dobro predelanega komposta, ki so ga prašiči do zadnjega pojedli. Dobro je, da vsebuje tak kompost vse stvari, kakor zemljo, cestno blato, kurjeke, plevel, starozidni omet, pepel i. t. d. Torej snovi, ki imajo dovolj apna v sebi. Taka mešanica pospešuje prebavo in se je prav dobro obnesla pri pujskih, če so se začeli ulivati. Tudi v poletni dobi so prašiči pojedli cele vozove ilovice v tekališču, tako da so se morale te jame s svežo zemljo navoziti.

Ako jim taka hrana imenitno tekne, je to dokaz, da jo njihov želodec nujno potrebuje. Ker nas nič ne stane, zakaj bi jim ne ustregli. Torej posnemajte ta način in boste videli, da boste imeli več uspeha pri reji prašičev.

Odstavljanje telet.

Ing. Kropivšek Franjo.

Namesto ovsa je za odstavljanje prav dobro laneno seme. Laneno seme vsebuje poleg 36% masti še 24% beljakovin, 4% rudninskih soli in na čreva ugodno učinkujočo rastlinsko sluz. Za vsak odtrgan liter daj 5 dkg lanenega semena, vendar le največ $\frac{1}{4}$ kg, ker se sicer oljnato seme upre teletom.

Ako bi dajali tudi laneno seme, bi dobilo odstavljenno tele dnevno $\frac{1}{2}$ kg ovsa in $\frac{1}{4}$ kg lanenega semena. Sedaj, ko se zopet prideluje več lanu, bo tudi lanenega semena za krmljenje dovolj na razpolago.

Lepo polagoma lahko odstavljajo teleta tam, kjer imajo na razpolago posneto mleko. Posneto mleko mora biti sveže. Če ni sveže, in to je večinoma takrat, če ni domače, mora biti pasterizirano, t. j. pol ure greto pri 70° C. Tako mleko ima še vedno lastnost surovega mleka in daje odpornost kot surovo mleko. Če pa napravljajo pasterizovanje le preveč težkoč, tedaj se naj ne popolnoma sveže posneto mleko skuha. Pasterizovano ali prekuhano mora biti zato, da se uničijo razne glivice, ki bi lahko povzročile napenjanje, grižo in lahko tudi druge bolezni.

Če je sveže, je domače in tedaj vemo, da je zdravo.

Prehod iz neposnetega na posneto mleko traja 3—4 tedne. Prvi teden nadomestite le 3 litre s posnetim, drugi teden nadaljnje 3 litre, tretji teden še nadaljnje 3

litre in če je tele dobivalo še več mleka, nadomestite četrti teden še ostalo.

Neposneto mleko naj se nikar prezgodaj ne nadomešča s posnetim. Ravno na mlečno mast je navezan za rast potrebni rastni vitamin. Na seno navajajte tele, ki ga mislite pustiti za pleme, ko je tri tedne staro. Sprva se tele sicer samo igra, a kmalu se navadi žvečiti in je tako do takrat, ko ga odstavljate, že navajeno na seno in ima za gotovo dnevno množino dovolj razvit vamp. Odstavljeno tele že dobi poleg ovsa ali tudi lanenega semena pozimi dnevno okoli 3 kg sena, poleti pa 1 kg sena in 8 kg zelene trave. Dobro je, če damo teletu tudi poleti nekaj sena, da ne dobi driske in sicer zaradi tega, ker je trava premlada ali rosna.

Potrebno pa je, da tele poleti dobi zeleno svežo krmo, ker je zelena krma lahko prebavna in dobro deluje na rast. Po množini beljakovin je zelena krma enaka mleku; rudninskih soli vsebuje več, le toľšč vsebuje manj.

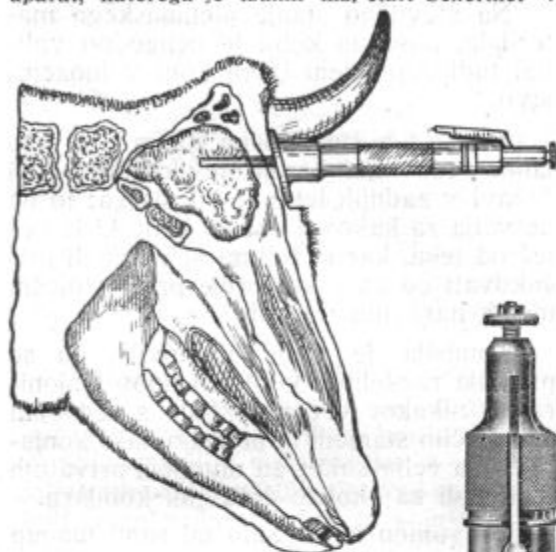
Deset let modernega ubijanja živali.

Dr. Kunc Jos., Ljubljana.

Mnogo kmetovalcev je že opazovalo na klavnici v Ljubljani, kako se na moderen način ubija živina in s kakšnim majhnim aparatom se to dela. Vsak se je začudil kako hitro je žival onesveščena, ne da bi se jo prej kaj mučilo ali pa tolklo s sekiro po glavi. Marsikateri kmetovalec si bi ob priliki, ko pride na živinski sejem, rad ogledal delo v klavnici. Toda strah, da bo moral gledati, kako se na vseh straneh okrog njega v klavnici razbija s sekirami po glavah ubogih volov, bikov in krav, ga je odvrnil od te namere. Mnogi celo nočejo niti verjeti onim, ki so videli moderen način ubijanja živali in ki trde, da se v klavnici komaj še vidijo mesarske sekire in da se uporabljajo samo še za razsekavanje že mrtvih živali. Živali se namreč ubijajo s posebnim aparatom tako hitro, da popolnoma nič ne trpijo, niti imajo časa za kakšno razburjenje. Čez par mesecev bo minilo že deset let, odkar je na tej klavnici strogo prepovedano pobijanje živine s sekiro. Vsled tega je dobro, ako se naši braľci seznanijo s tem aparatom, ki bi se moral nahajati pri vsakem mesarju v naši domovini, ako hočemo kazati napredek napram tujcem, ki vse vidijo in med drugim tudi to, kako se pri nas še mučijo živali z ubijanjem s sekiro. Že samo pogled na tak način pobijanja s sekiro odvzame mehkemu, za živali dovzetnemu tujcu apetit do mesa. Vsled tega z dosedanjim

načinom pobijanja nikakor ne bomo pospeševali tujski promet, kvečjemu ga bomo odbijali. Končno, tudi kmetovalcu ni vseeno, kako bo pobita njegova žival, ki mu je služila kruh, s katero je obdeloval polje in vozil po posestvu.

Vsa ta vprašanja nam zadovoljivo rešuje mali aparat, katerega je izumil inž. Karl Schermer v

Slika 65.

Slika 64.

Slika 66.

Karlsruhe v Nemčiji in se tudi po njemu imenuje Šermerjev igličasti strelni aparat. Ta aparat je majhen, 35 cm dolg, $4\frac{1}{2}$ cm v premeru debel in tehta komaj $2\frac{1}{2}$ kg. V aparat se vloži patrona, ki je napolnjena samo s smodnikom, nakar se napne petelin, ki se nahaja na koncu aparata. Aparat se nastavi govedu natančno na sredo čela, to je med rogova in očmi. Pritisne se ga trdno na čelo in s pritiskom na vzvod se mali aparat sproži. Smodnikovi plini poženejo skoro brez poka kakih 12 cm globoko v glavo $1\frac{1}{2}$ cm debelo iglo, ki se nahaja skrita v aparatu. Kakor hitro so prebiti lobanja in možgani, skoči igla nazaj v aparat. V tem hipu že leži žival na tleh, kakor da bi ji naenkrat po-

sekal vse štiri noge. Žival je onesveščena, ima pa še popolnoma nepoškodovan mozeg v hrbtenici. Ta mozeg živi še nekaj časa samostojno, kar nam javlja žival z brčanjem. Za temeljito izkrvavljenje je potrebno, da žival s sprednjimi nogami miruje. Zato se ji porine takoj, ko pade na tla skozi rano na čelu naravnost v hrbtenico kakih 5 mm debelo in 40 cm dolgo žico, katera ima na koncu ca. 1 cm debel betiček. Na ta način se hitro zdrobi tudi mozeg v hrbtenici prav do prsnega koša. Tako je žival v sprednjem delu popolnoma omrtvičena.

Na prvi sliki vidimo mesto, kjer se nastavi aparat. Na drugi sliki je videti, kako prebije sprožen aparat možgane in tretja nam kaže, kako izgleda aparat. Aparat je izdelan iz posebno trpežnega materiala. Posamezni notranji deli se sčasoma obrabijo ter jih je treba obnoviti. Vsi ti deli in pa vse tipe aparata se dobe sedaj že v naši državi (v Mariboru), kjer je na razpolago tudi vsa potrebna municija. Patrone so razne vrste, odgovarjajoče posameznim vrstam živali. Najbolj močne so za bika, srednje za vole, lahke pa za krave. Dobe se pa tudi posebne patrone za prašiče, ker se ubijajo po nekaterih krajih tudi prašiči z istim aparatom. Vsak strel z municijo in amortizacijo aparata ne stane niti dva dinarja. Zadnje čase se je pojavil na trgu nov izboljšan model aparata, ki je predvidoma še trpežnejši. Dobe se pa tudi aparati, ki služijo samo za ubijanje goved in drugi, ki so samo za ubijanje prašičev.

Dva taka aparata sta omotila dosedaj na ljubljanski klavnici nad 70.000 goved. Potemtakem pride torej na en aparat nad 35.000 goved. Oba aparata pa delujeta danes še vedno brezhibno in bosta v teku prihodnjih let omotila še precej ti-sočev govedi. Iz tega je razvidno, da ga rabi lahko ena mesarska rodbina skozi cele štiri generacije ali preko 100 let, pa bo aparat še vedno uporaben. Posebna prednost aparata je to, da je brez vsake nevarnosti za človeka.

Vsled tega, radi svoje ekonomičnosti in sigurnega delovanja se je ta aparat v kratkih 12 letih odkar je bil izumljen razširil preko cele Evrope. Pri nas ga najdemo samo po nekaterih klavnicah, kakor v Ljubljani, Beogradu, Zagrebu, Mariboru, Celju, Trbovljah, Kranju, Kamniku in Petrinji. To je pa vsekakor premalo. Pravilnik za ogledovanje klavnih živali in mesa zahteva, da se mora vsaka velika žival pred zakolom primerno onesvestiti. Toda onesveščenje s sekiro ni v današnjih časih nikakor več primerno. Zato je treba, da razpolaga s takim aparatom vsak kraj, kjer se nahaja kak mesar, bodisi da ga nabavi občina in pobira za njega najemnino ali pa, da si ga nabavi vsak mesar za sebe ali pa vsi mesarji enega kraja skupaj. S tem bo napravljen velik korak k odpravi mučenja naših domačih živali.

Konjereja.**O sedanjem stanju konjereje v naši državi in potih za njeno zboljšanje.**

Dr. Veblé, Ljubljana.

V 10. številki Kmetovalca sem objavil mnenje konjerejskih strokovnjakov kmetijskega in vojnega ministrstva o naši (slovenski) konjereji. To mnenje je za nas še dosti laskavo.

Danes pa hočem navesti splošno sodbo te komisije v konjereji v naši državi ter nekaj njenih predlogov za zboljšanje oz. pospeševanje. Komisija je po pregledu vseh konjerejskih središč v naši državi ugotovila, da so v Jugoslaviji zastopani v glavnem štirje konjski tipi in sicer: a) gorski oz. tovorni tip kot najbolj razširjen; b) angleški polkrvec tipa nonius ter izven tega tipa c) mrzlokrvni konj raznih tipov (medžimurec, belgijec in noričan); d) arabec in lipicanec; e) ameriški dirkač v Ljutomeru ter v nekaterih privatnih kobilarnah. V nekaterih teh se vzreja tudi polnokrvni anglež športnega tipa.

Glede gorskega tipa, noniusa, arabca in lipicanca so naši pojmi že razčiščeni, posebno glede tega, kakšni so ti tipi potrebni za naše razmere. Manj se to more reči za ostale tipe, to je za angleške polkrvce izven tipa nonius, posebno nejasno je stališče za mrzlokrvne konje. Povrh tega so ponekod razni tipi med seboj zmešani.

V narodni konjereji se občuti pomanjkanje dobrih plemenskih žrebcev, ki so v privatnih kobilarnah nežne zgradnje, v državnih pa povsod tudi niso odlični. Proizvodnja plemenskih žrebcev med narodom je zvezana z velikimi potežkočami; v glavnem jo ovirajo pomanjkanje pašnikov in travnikov, slabo gmotno stanje kmetovalcev, poljedelski zastoj, slabe konjske cene.

Pa niti državne kobilarne niso urejene primerno, ker nimajo pašnikov ter goje konjske pasme, ki ne odgovarjajo potrebam okolice.

V mnogih privatnih kobilarnah ni strokovno vodstvo na višini, ker dopušča križanje med toplokrvnimi in mrzlokrvnimi konji **in produkte tega križanja prodaja med narod za pleme.** Mnoge privatne kobilarne nimajo nobenega konjskega naraščaja, nekatere nimajo pašnikov niti zadostnih sprehajališč ali so pa njihovi trav-

niki iznostavljeni poplavam. Neugodno vplivajo na narodno konjerejo tudi športni konji pomanjkljivega eksterijerja, ki jih kobilarne razprodajajo med narod za pleme, ko dokončajo svojo nalogo na dirkališču.

Na številčno stanje plemenskega materiala, posebno kobil je neugodno vplival tudi neomejeni izvoz konj v inozemstvo.

Kar se tiče številčnega stanja konj smo lahko zadovoljni, ker se število konj v naši državi v zadnjih letih stalno dviga; to pa ne velja za kakovost naših konj, ki je daleč od tega, kar si želimo in bi mogli pričakovati od naše konjereje pri obstoječih njenih naravnih pogojih.

Komisija je dalje ugotovila, da se prejšnja razdelitev konjskih tipov (rajoniranje) nikakor več ne sklada s sedanjim obstoječim stanjem in potrebo naše konjereje. To velja kakor za območja privatnih tako tudi za okoliše državnih kobilarn.

Nedvomno je, da smo mi sami mnogo krivi na tem, da imamo sorazmeroma slab konjski material v naši državi iz zgoraj navedenih razlogov, toda razun teh razlogov so imeli bistven vpliv na današnje stanje naše konjereje tudi činitelji, ki niso prizanesli konjereji niti v ostalih državah.

V glavnem so ti vplivi sledeči: Posledice svetovne vojne, splošni tehnični napredek, splošni ekonomski napredek in razvoj agrarne politike, agrarna reforma, povečanje obdelane zemlje, omejitve in ovire pri uvozu oz. izvozu konj, padec žitnih cen, padec konjskih cen in tudi radi tega večja možnost konkurence z mehaničnimi motorji, povečanje porabe konjskega mesa. Našteti činitelji so vplivali ugodno na razvoj konjereje po vojni. Neugodno na stanje konjereje je vplivalo zlasti zmanjšanje števila vojaških konj, motorizacija v kmetijstvu in vojaštvu, racionalizacija gospodarstva, zmanjšanje kupne moči konjskih zanimancev, zmanjšanje pašnikov radi povečanja zasejane površine, uporaba krav in volov na malih posestvih, slabše zanimanje za konjski šport, povečana kolektivizacija v kmetijstvu.

Po svetovni vojni so nastale po vsem svetu temeljite kulturno-gospodarske in socialne spremembe, ki so imele za posledico menjanje nazorov glede ustvaritve idealnega konja potom odbire. Sedaj se

manj zahtevajo luksuzni konji za kočije, po mestih konj izginja, zato jih je pa treba po deželi, v kmetijstvu. Intenzivna obdelava zemlje zahteva težkega konja, ekstenzivna lažjega. Vojaštvo je sicer še ostalo kot odjemalec (kupec) konj, toda so njegove zahteve po konju spremenjene, ker se je spremenil način uporabe konja pri vojaštvu. Namesto kratkega konja z labudjim vratom zahteva vojaštvo izjednačenega konja velikih linij. Francosko vojaštvo n. pr. hoče konja s hrbtno za prenašanje tovorov, dobre, jake in čiste noge, poln trebuh, kmečki temperament in višino od 155—162 cm. Konjevo okostje mora biti široko, globoko, sklepi nizki in široki, močno mišičevje, linije morajo biti izjednačene, korak izdaten, konj mora biti plemenit, toda čvrst.

Nemške zahteve po vojaškem konju so podobne, v glavnem se po vsem svetu opaja težnja po produkciji konjskih tipov, ki so uporabljivi večstransko, a ne specialnih tipov, za produkcijo konj pripravnih bolj za gospodarstvo kot za vojaštvo, radi česar se mora to prilagoditi poljedelskim potrebam; torej ravno narobe kot je bilo pred vojno.

Ti razlogi so vplivali po vsem svetu tako, da sedaj po konju povprašujejo le še mala gospodarstva ter vojaštvo. Ker pa mala gospodarstva zahtevajo bolj cenene konja, ki je sposoben predvsem za vprego, je bila naravna posledica postopni padec številnih jahalnih konj. V Franciji n. pr. so to hitro opazili; zato je lani (1935) posebna komisija stavila na ministrstvu za vojno ter kmetijstvo predloge, kako temu odpomoči.

Tudi pri nas so se letos vršile 3 konference strokovnjakov. Kaj so sklenile in predlagale ministrstvu za kmetijstvo, o tem pa v prihodnjem članku.

Razno.

O starosti konj. Časopis Sankt Georg navaja nekaj zanimivih podatkov o tem, kakšno starost lahko doseže konj. Tajnik britanskega društva konjskih ljubiteljev mr. R. A. Brown je namreč ugotovil, da je v Manchestru živel konj, ki je dokazano doživel 62 let. Lobanja tega konja se nahaja na univerzi v Manchestru. Sedaj je pa najstarejši konj v Angliji neki 48 let stari shetlandski poni ter neki bivši fijakerski konj, ki je star 47 let. Pred nedavnim časom je v Northamptonu poginil konj v starosti 52 let.

Razmeroma najvišjo starost dosežajo poniji (pritlikavi konji). V Franciji so živel poniji stari do 38, 40 in 46 let. V zoološkem vrtu v Parizu je nedavno poginila mula „Catherina“ v 56 letu.

Kurjereja.

Kurje leto se je pričelo 1. XI. Kurjerejci storite svojo dolžnost!

Ivan Nemec.

Kolike važnosti je dobra domača kura, naj povedo svojim sosedom in znancem oni kokošjerejci, ki so našo dragoceno štajerko preizkusili. Kot primer dobrega kokošjerejca naj navedem Leskovarja Ivana iz Kolačnega, srez Slov. Konjice. Imenovani posestnik je pričel voditi nesno kontrolo, ko je popolnoma izčistil drugopasemske kokoši in dosegel čisti štandart štajerke. Pri kontroli nesnosti je dosegel v 10 mesecih prav zavirljive uspehe. V družini od 18 kokoši je imela samo ena kura manj kot 150 jajc, najboljša nosilja pa jih je znesla 186! Kokoši Leskovarja izvirajo iz jajc, ki jih je dobavila kralj. banska uprava.

Zgornje naj služi kot opomin vsem rejcem kokoši, da pregledajo svoja dvorišča in vse pomanjkljivosti odstranijo. Pred vsem, naj ne bo kmetskega gospodarstva brez štajerske kure. Ako že družina ni popolnoma očiščena, je nujno potrebno, da se izmenja vsaj petelin. Dober kurjerejec naj tudi pazi, da mu sosedov petelin, zlasti kakšen drugopasemski nepridiprav ne pokvari podmladka. Poznam kokošjerejce, ki se že leta trudijo gojiti le čisto štajerko, pa jim sosedovi petelini od leta do leta uničujejo trud. Podučiti treba svoje sosedo, ki še nimajo štajerskega petelina, da si ga nabavijo vsaj do konca februarja, drugopasemske peteline pa zapoljejo.

Oni kokošjerejci, ki že imate vpeljeno štajersko kokoš, očistite svoje kokošje družine do spomladi, ako se je pritihotapila v družino kakšna druga, nebodi-jetrebna, da ne bo delala zgage. Paziti pa je tudi, da pride na družino 8—12 kokoši 1 petelin. Kokoši brez petelina nesejo manj in drobnejša jajca.

Pred zimo je kurnike temeljito očistiti, nanovo obeliti z apnom in popraviti sedala, da ne bodo robata. Zlasti je gledati, da bo kurnik dovolj topel in da se bo te-

kom dneva lahko prezračil. Kokošjerejci, ki še nimate kurnikov — storite sebi in svoji kokošji družini uslugo ter poskrbite kokošim za streho, saj koristi boste imeli sami! Vsaka stvar na svetu rabi svoj prostor pravi pregovor, tako tudi kura svoje sklonišče, ki naj bo primerno toplo. Zelo neprimerno je, če kure prenočujejo v govejih hlevih, kar je bilo že čestokrat grajano. Kako se napravi kurnik, vprašajte pristojnega kmetijskega referenta.

Nadalje je potrebno, da se pregledajo kontrolna gnezda, temeljito očistijo, poparijo s kropom, ker v zastarelih gnezdih se rado skrivajo uši. Gledati je tudi, da kontrolnih gnezd ne primanjkuje, ker si potem kura drugod poišče gnezdo in je ni mogoče kontrolirati. Družina od 12 kokoši naj ima vsaj 4—6 gnezd. Zanimivo je gledati kokoš, kako zjutraj smukne v gnezdo in se zapre kakor polž v svojo hišico, da je nihče ne moti. Celó tako močno se navadi kura na svoje gnezdo, da druge sploh noče nesti in rajše jajce spusti na tla, ako je njeno gnezdo zavzeto. Pripraviti treba tudi dovoljno število kontrolnih mesečnih pol, da se lahko vsako jajce vpiše. Zelo važno je, da se kure nesnice pred zimo in pred spomladjo stehtajo; valilna jajca pa je vzeti samo od najtežjih in najboljših nesnic.

Rejci, ki vodite nesno kontrolo, preglejte češče prstane na nogah in značke na krilih, če se niso pogubile. Za zimo je pripraviti plitve lesene zaboje za kaljenje ovsa in ječmena. Ta naj služijo kot nadomestek za pašo, ki je nesni kokoši nujno potrebna.

Prehrano treba urediti tako, da kure nesnice dobijo pretežno škrobno in beljakovinsko hrano, ne pa mastne. Kure nesnice naj dobijo čez zimo pšenico, oves, kuhan krompir, vsklit oves, ječmen in ribje moke ali sojinega zdroba, pomešanega med krompir itd. Koruza se za nesnice ne sponese, prav dobra pa je za pitanje vse perutnine!

Čebelarstvo.

Čebele pozimi.

Dr. M. Podgornik.

Letošnji donos medu je bil v naš domovini, kot sploh po Srednji Evropi, precej slab. Za zimo so močne družine v Sloveniji dovolj nabrале hrane na ajdi, vsaj v nižinah okrog Drave (12—20 kg). Dru-

god se je moralo za zimo nakrmiti. V gozdnih predelih — zlasti na Notranjskem — smo iztrčali A. Ž. panje, ker je bilo v satju tu in tam nekaj gozdnega medu, ki bi ob daljši mrzli spomladi lahko povzročil nosenje in uničil družine. Pitali smo najboljše sladkor, razmeroma dober je bil tudi ajdovec, če je bil od zdravih čebel in če smo zavarovali panje skrbno proti ropanju.

Važno je skrbeti sedaj še za dobro prezračenje panjev, da se dobro izsušijo. Po potrebi pustimo sedaj okna še brez slamnic, v popoldanskih urah panjem celo lahko vratca odprta pustimo, če nimajo zalege, ali je te le prav malo.

V drugi polovici novembra vložimo panjem kos brezsmolne strešne lepenke, ki dno pod satjem po vsej ploskvi gladko pokrije. (Stane le okrog Din 1.— za panj). Lepenka nam rabi do marca za „pregledovanje“ in čiščenje panja. Ko jo od časa do časa izvlečemo, spoznamo po drobirju na njej, kako daleč se je čebelna gruča že premaknila za hrano. Mrtvice stresemo z lepenke in jo očiščeno vrnemo panju. Strgulje pozimi raje ne rabimo.

Kdor ima suho, temno, mirno klet, spravi tja najboljše svoje panje koncem novembra za dobo 2—3 mesecev. Opažiti jih tu ni treba, žrela pa jim ostanejo odprta. — Najboljše prezimovališče za čebele!

Panje, ki ostanejo pozimi v skladu na čebelnjaku vsestransko dobro opazimo, vendar tako, da skrbimo v prvi vrsti, da ostane panj znotraj suh. Žrelo naj bo na široko odprto, naj bo pa nizko ali s primernim zapahom zavarovano proti obisku rovk. Brade zavarujemo po potrebi tudi proti obisku ptic in tudi z zasloni proti mrzlim vetrovom. Kadar leži sneg pred čebelnjakom, moramo žrela zasenčiti, zlasti proti sončnemu svitu, ki izvablja čebele v smrt na snegu. Sneg čimprej odkidajmo.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 59: Kupila sem nekaj apna in ga mislim posejati na deteljo, ker imam vedno slabo deteljo, čeravno jo dobro gnojim. Prosim, koliko ga smem posejati na en ha? (I. š. Pobrezje.)

Odgovor: Apna na 1 ha raztrosite vsako 4 do 5 let 10—15 mtc. Važno je, da se apnenje ne vrši prepogosto in da se ne troši preveč naenkrat, posebno na lahki zemlji, kjer dež izpere apno v globokejše plasti, tako da ga rastline ne

morejo doseči. Koristi od apnenja ne smete pričakovati takoj prvo leto v polnem obsegu, temveč vsako leto nekaj. Detelja in lucerna ga za rast morajo imeti in zato bo gnojenje z njim koristno.

Ing. F.

Vprašanje 60: V moji koruzi v shrambi in v vseh žitih so se zaredile neke žuželke, ki povzročajo ogromno škodo. Te žuželke so dolge 3—5 mm, temno rjave barve. Grizejo žito, zlasti koruzo in jo skoraj popolnoma zvotlijo. Skušal sem jih uničiti na ta način, da sem žito presjal skozi gosto sito tako, da so padle skozi samo žuželke. Nato sem pa žito dal še v vodo in ga nato sušil. Toda čez nekaj dni je bilo zopet vse polno tega mrčesa v žitu, da se bojim, da mi ga popolnoma uničijo. (S. M., Pristava.)

Odgovor: Na Vaše vprašanje sledeči odgovor: Kot ste se sami prepričali, s pranjem v vodi mrčesa niste uničili. Uporabiti se mora močnejše sredstvo, ki mrčes sigurno zamori. Takšno sredstvo je žveplenov ogljik (Schwefelkohlenstoff CS_2), ki ga kupite v drogeriji in stane liter okoli 60 Din. To sredstvo na zraku takoj spuhiti in radi tega ne odpirajte steklenice pred uporabo! Sredstvo je eksplozivno in se mora strogo paziti, da ne pride v dotiko z odprtim ognjem, lučjo ali cigareto. Uniči vsa živa bitja in radi tega se ga sme uporabiti le na prostoru, kjer v njegovi bližini ali pa pod njim (hlevi) niso živali. Na 10.000 kg koruze se rabi 3 litre sredstva. Koruza se sipa na kup ali se povrh enakomerno razlije sredstvo, ki takoj spuhiti. Para sredstva je težja od zraka in zato prodre skozi koruzo ter uniči vse, kar je živega. Če bi torej pod prostorom, kje se to dela, bil hlev ali kurnik, poginile bodo tudi te živali. Zato se ga tudi pod streho nad stanovanjem ne sme uporabljati. Ko sredstvo spuhiti, ne škoduje koruzi, ker se z njo ne veže, niti ne pusti neprijetnega okusa. Čez 24 ur prostor prezračimo, a koruzo na vetrnjači prerešetamo. Če bi to sredstvo uporabili, pazite na vse, kar smo Vas opozorili, posebno pa na ogenj, ker je sredstvo **eksplozivno I.** — Manj sigurno sredstvo je žveplena para. Navadno žveplo zažgite v zaprtem prostoru, kjer ste koruzo razgrnili, in pustite 24 ur zakad učinkovati. Potem koruzo prerešetajte 2 do 3 krat, da se duh popolnoma zgubi. Takšna koruza za ljudsko hrano radi okusa mogoče ne bo uporabljiva. Najvažnejše pa je, da tudi kaščo, kjer je bila koruza, temeljito očistite, ker mrčes se je gotovo razlezel in se skriva v špranjah zidov in lesnih delov. Priporoča se beljenje zidov z apnom, kateremu se je dodalo nekaj kreolina. Verjetno pa je, da z enkratnim beljenjem mrčesa ne bodete zatrli in bodete morali pozneje čiščenje večkrat ponoviti. Mrčes napada vsa žita in če se enkrat zaredi, lahko vsako leto napravi dosti škode. Po-

javlja pa se v toplem času, najraje koncem poletja in jeseni. Včasih tudi spomladi. **Ing. F.**

Vprašanje 61: Moji kobili se vedno suši blato in ima zato pogosto krče (koliko), toda le v lažji stopnji. Kaj naj živali polagam oz. mešam med krmo, da se sušenje blata odpravi. (K. M. iz P.)

Odgovor: Najvažnejše ste izpustili v svojem vprašanju. S čim namreč kobilo krmite? Jasno je, da je vsebina krme bistvenega pomena za prebavo. Pri običajni konjski krmi t. j. senu in ovsu, 6—8 kg sena ter 3—6 kg ovsa dnevno ter pri vsakodnevnem pregibanju se blato konju ponavadi ne zapira. Pač pa se to često dogaja, če polagamo konju namesto sena slamo v kakršnikoli obliki t. j. ali celo ali pa rezano. Tudi če dajemo konju namesto ovsa koruzo, opazamo, da dobiva bolj trdo blato. Najbolje je, da takim konjem ne dajemo slame niti koruze; če pa se temu ne moremo izogniti, pa moramo skrbeti z drugimi dijetičnimi sredstvi za redno odvajanje. Poleti je to ali paša ali pa zeleno krmljenje z deteljo ali travo bodisi delno bodisi v celoti, pozimi pa krmimo poleg ovsa in sena nekaj pese ali repe. Če pa tega ni mogoče iz kakoršnihkoli vzrokov, pa moramo skrbeti za redno odvajanje s tem, da damo konju tedensko enkrat po pol kg grenke ali glauberjeve soli, raztopljene na vodi, v težjih primerih pa včasih tudi po 3 do 4 dkg stolčene lopatke (Aloe pulv).

Dr. V.

Vprašanje 62: Kobila ima že delj časa raka na zadnji nogi. Ali se da rak ozdraviti, ter s kakšnim sredstvom? Ali je bolezen nalezljiva? (Fr. Kr. iz G.)

Odgovor: Najbrž mislite kopitni rak, kajti rak je tudi kožna bolezen, ki je v bistvu istega izvora, ter tudi enako trdovraten kot kopitni rak. Obe boleznii se zato strokovno podobno označujeta in se imenuje kožni rak z latinskim nazivom **dermatitis chronica verrucosa**, kopitni rak pa **pododermatitis chronica verrucosa**. Kopitni rak je najbrž nalezljiva bolezen, četudi je neposreden prenos, le redek. Opažanja mnogih strokovnjakov pa govore za domnevo okužbe. Kopitni rak se pojavlja v dveh oblikah, v takozvani mili obliki, ki zavzema le podplat in žabico (strelo), ne sega pa globlje na kopitno usnjico (mesnato steno), oziroma v hudi obliki, pri kateri so po boleznii zavzeti in uničeni vsi površni deli kopita, kakor tudi kopitna usnjica, globoko v notranjost. Prva oblika (mela) je v početku lahko in primerno hitro ozdravljiva, druga se pa da ozdraviti le s težavo in je zdravljenje zamotano, ter dolgotrajno. Najzanesljivejše zdravljenje je radikalna operacija, pri čemer se izrežejo vsi gnili in odmrli kopitni deli, nato se pa napravi kopitna obveza, s pritiskom s pomočjo pokrite podkve. Sledi večtedenska opazovalna doba, v

kateri je potreben tedenski pregled operiranega kopita in ponovna operacija, če se bolezen ponovi, kar se često dogaja. Celjenje operiranega kopita pospešuje posipavanje z različnimi praški, kakor s taninom, tanoformom, jodoformom, kafro, hrastovo skorjo, salicilovo kislino i. dr., ter njihova mešanica. Drugi način zdravljenja obstoji v tem, da se podplat in žabica le površno obrežeta, nato pa zažgata z različnimi jedkimi zdravili, kakor je svinčeni nitrat, formalin, železni seski klorat sublimat, klorov cink, bakreni sulfat i. dr. v novejšem času pa takozvani **caucerex**, ki je mešanica raznih takih jedkih zdravil. Seveda se eno kakor drugo zdravljenje more vršiti le pod strokovnim vodstvom živinozdravnika. Dostavljam še to, da ima zdravljenje tem manj izgleda na uspeh, čim več nog je bolnih, čimdalj bolezen traja, ter čimbolj sega rak v globino kopita. Zdravljenje, ki je vedno dolgotrajno, otežkoča tudi nemirnost in prevelika občutljivost zdravljenega konja.

Družbene zadeve in razno.

Zlati jubilej grmske kmetijske šole.

Dne 30. septembra 1886. se je nekdanja „deželna vinorejska-sadjerejska šola“, ki je bila 13 let poprej otvorjena in nameščena v graščini grofa Lanthierija na Slapu pri Vipavi, zaključila in se je nato z vsem osebjem, z učenci in inventarjem vred premestila na Dolenjsko, kjer je že spomladi istega leta deželni odbor kranjski kupil v to svrhu od Antona Smoleta graščino Grm pri Novem mestu. Dne 18. novembra 1886. je bila nova „kranjska deželna vinarska in sadjarska šola na Grmu“ od

strani tedanjega deželnega odbornika, dr. Josipa Vošnjaka, v imenu deželnega odbora kranjskega ob navzočnosti številnih odličnih gostov slavnostno otvorjena. Šola je bila pozneje izpremenjena v splošno kmetijsko šolo in tako tudi nadalje ostane, čeprav je nedavno dobila že zopet novo ime „specijalna poljedelska in živinorejska šola“.

Dne 18. novembra letošnjega leta poteče torej 50 let, odkar je pričela kmetijska šola na Grmu vršiti med slovenskim narodom svojo važno kulturno nalogo, ki je bila tem važnejša, ker je bila to dolgo vrsto let edina slovenska kmetijska šola v sedanji Sloveniji. Svojo petdeseto obletnico otvoritve namerava grmska kmetijska šola dne **13. decembra t. l.** dostojno proslaviti. Želeti bi bilo, da se te proslave udeleže tudi absolventi tega zavoda, zlasti iz starejših letnikov, ki vrše širom naše domovine svoj važen kmetijski posel. Ravnateljstvo jih k tej prireditvi vljudno vabi s pozivom, da svojo udeležbo prijavijo vsaj do **30. novembra t. l.** ravnateljstvu šole. V prijavi naj se blagovoli navesti šolsko leto, v katerem so bili na tej kmetijski šoli. **Ravnateljstvo.**

VABILA

k letnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z. o. z.

Spored:

1. Čitanje pravilnika, zlasti § 2., 3., 6., 7., 8., 9. in 10.
2. Slučajnosti.

Podružnica Polhovgradec občni zbor v **nedeljo 29. nov.** po prvi maši (ob 7. uri) v obč. pisarni.

VNOVČEVALEC

15. novembra 1936.

Letošnja prodaja fižola.

Ing. Lojze Pucelj.

Pridelek fižola je bil v letošnjem letu v naši banovini prav dober. Radi slabega pridelka ozimnin je kmet upravičeno pričakoval, da mu bo vprav izkupiček za prodani fižol vrgel toliko, da bo z njim deloma uravnotežil izredno slab pridelek žitaric.

V primeru z lanskoletno ceno fižola je letošnja za skoro 100% nižja. Nižji cení ni

vzrok boljša letina, saj ima dober pridelek le dravska banovina, temveč nemožnost skoro vsakega izvoza.

Ob tej priliki, ko je fižolu zbita cena popolnoma k tlom in ko postaja pridelovanje fižola že sporno z ozirom na rentabilnost, se vprašajmo, kje tiči vzrok zastanku stare in tako znane kupčije s fižolom. Saj je vendar znano, da je ravno fižol poleg krompirja eden najvažnejših izvoznih predmetov celokupne kmetijske produkcije v naši banovini.

Organizacija izvoza fižola iz naše banovine v pravem pomenu besede v resnici ne obstoji. To je kaj žalostno dejstvo in ravno ta nedostatek je med drugimi največji povzročitelj, da je nekdanj tako cvetoča trgovina s fižolom dandanes popolnoma pri tleh in da po dobljenih statističnih podatkih pridelovanje fižola v naši banovini iz leta v leto pada.

Resnica je, da so se razmere v novejšem času v marsičem spremenile. Stare in povsod znane tvrdke so opustile nakup in prodajo fižola ker se izvoz ni rentiral. Tako smo zgubili stara tržišča, novih pa si nismo znali poiskati, ali pa so kontingeniranja, tako da nimamo dostopa do njih. Nič ni bolj naravnega, kot da so se fižolove trgovine polastili namesto solidnih izvoznih firm prekupčevalci, ki redko sami izvažajo, pač pa preprodajajo blago špekulantom, kateri bi hoteli na lahek način in z najmanjšim rizikom hitro obogateti.

Razume se, da je takšni nesolidni trgovini vseeno, kako kmet pri plačani ceni izhaja. Njej je glavno da dobro zasluži a narodno-gospodarski oziri njej niso mar.

Pri pregledovanju in ocenjevanju okolnosti, ki so povzročile letošnji močan padec cene fižola, moramo v prvi vrsti pokazati s prstom na špekulante na Sušaku, to je na nesolidno trgovino in na prekupce doma, ki so jim pomagali. Vprav ti so v največji meri škodovali našemu kmetu, kajti kljub nizki nabavni ceni Din 1.40 do 1.50 za ribničar, so prodajali prve partije fižola na Sušaku po 3.60 Din za 1 kg. Nakupljeni fižol niso niti očistili, niti sortirali in tako so ob stroških največ 50 para (vreče, osušitev prevoza in mitnica ob uvozu v mesto) spravili v žep lepo razliko v znesku okoli 1—1.50 Din po kg.

Karakteristično in seveda tudi povsem naravno je, da se pravi izvoznik, ki opazuje položaj na tujih trgih in pozna izvozne možnosti, v takšne špekulacije ni spuščal. Radi tega je bil vzdržljiv pri prvih nakupih, saj ni vedel vsled neurejenih mednarodnih trgovskih razmer, kje bo našel kupca. Da je bila previdnost na mestu se je kmalu pokazalo, saj se je pozneje radi

prevelike ponudbe in prenapolnjenosti sušaskih skladišč s fižolom, prodajal očiščeni fižol v inozemstvo po Din 2.10 za 1 kg, torej pod nakupno ceno! To je ceno popolnoma ubilo, tako da solidni trgovci, ki so nekaj nakupovali po razčiščenju izvoznih možnosti, sedaj niti to malo zalogo ne morejo prodati. Inozemstvo pa špekulira na nadaljnji padec cen in ne dovoljuje uvoza ali pa po smešno nizkih cenah.

To netrgovsko udejstvovanje prekupcev pa ni samo oškodovalo in to res občutno našega kmeta, temveč je še v veliko večji meri škodovalo tudi ugledu naše trgovine. Nesolidno je, če se isto blago sprva prodaja po dvakrat višji ceni kot pozneje, ko so kupci premostrili naše nakupne prilike. Povrh pa so bili prav pogosti slučaj, da je prodano blago vsebovalo po 5 in še več % peska, zemlje in druge nečistote, kar nas pri kupcih gotovo ni priporočilo.

Gornje omembe nam povedo, da moramo v bodoče organizacijo prodaje fižola vse drugače zasnovati. Vsekakor morajo biti kmetovalci sami toliko zavedni, da popolnoma izločijo prekupce, nakup in prodajo pa poverijo zadrugam in onim tvrdkam, ki bodo ob primernem svojem dobičku plačevale kmetu najvišjo dnevno ceno ter skrbale za to, da se bode v inozemstvo prodajalo le očiščeno in skrbno sortirano blago. Vsako blago ima svojo vrednost, če ne drugo pa ono, kolikor iznosijo pridelovalni stroški in zemljišna rentna. Kdor prodaja pod to ceno ne škoduje samo sebi, temveč uničuje temelje našega narodnega gospodarstva in koplje grob sebi in svojim potomcem. Lep primer, kako treba biti vzdržen pri prodaji pri nizkih cenah nam dajejo vojvodinski kmetje. Le sami sebi in svoji solidarnosti se imajo zahvaliti, da se cena pšenici in koruzi drži na primerni višini, četudi je špekulacija pritiskala na cene.

Letos smo prodajali fižol v brezcenje in to dejstvo naj nam bo opozorilo, da moramo s tem načinom prodaje in nakupa prenehati. To pa ne velja samo za fižol, temveč tudi za vse druge poljske pridelke.

*Za jesen
in zimo!*

Kvaliteta odločuje

**pri nakupu naših
površnikov.**

**Vsak površnik ima svojo
100% vrednost!**

**Izvolite se prepričati tudi Vi,
milostljiva, o kakovosti in
vzdržnosti našega kroja.**

TIVAR *obleke*

Blasnikova VELIKA PRATIKA za l. 1937

je zopet izšla. Ta naš ljudski koledar je med Slovenci najbolj priljubljen in domač. Celo naši izseljenci ga radi naročajo, ker jih spominja na domovino in mlada leta. Cena enemu izvodu je 5 Din. Dobi se v Tiskarni J. Blasnika nasl. v Ljubljani, Breg 10—12 in v trgovinah. — Poleg Velike Pratike je izšla tudi Mala Pratika za l. 1937, ki velja samo 2 Din 50 para. Ta je razširjena zlasti na Štajerskem, kjer se je doslej neupravičeno šopiril nemški „Bauernkalender“ iz Gradca.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan. tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIC-ZANKL

tovarne olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIC

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev, in omastitev domače, posebno klayne živine. — Jasen dokaz neprecenljive vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY
LJUBLJANA, Mestni trg 4 (Zraven Rotovža)

J. BLASNIKA NASL.

Univerzitetna tiskarna

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

LJUBLJANA, BREG 10-12

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
Izvršuje vse tiskovine najceneje in najsolidnejše
USTANOVLJENA LETA 1828

Za jesensko in spomladansko saditev!

Združene drevesnice in trtnice Kmetijske družbe
v Ljubljani si Vam dovoljujejo ponuditi:

Sadno drevje, visoke, srednje- in nizkodebelne jablane, hruške, črešnje, višnje, češplje, orehe, breskve in marelice.

Dalje pritlične jablane, cepljene na dusenovcu, odnosno paradiževcu, hruške na kutini. Drevje je vzgojeno po novih vidikih. Na zalogi so najrazličnejše sorte po normalnem sortimentu za Dravsko banovino. Pristnost sort, brezhibnost drevja v vseh pogledih zajamčena.

Vinske trte in podlage, nad 70.000 cepljenk, cepljene na najodpornejših in odbranih podlagah po sortimentu Dravske banovine.
Cene konkurenčne.

Letošnji pridelek je posebno lep, zaloga velika. Potrudili se bomo, da vse cenj. odjemalce v vseh ozirih postrežemo in zadovoljimo. Naš glavni cenik Vam na zahtevo določimo brezplačno. Podružnicam in drugim korporacijam, ki naročijo skupno nad 100 drevesc, priznamo primeren popust.

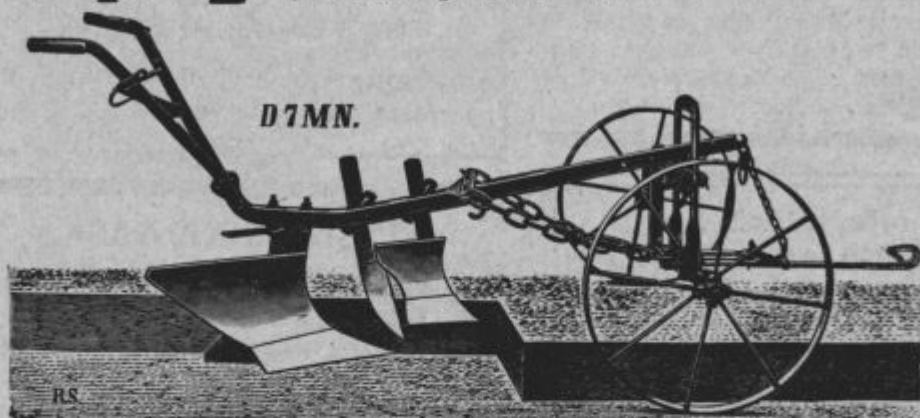
**Uprava združenih drevesnic in trtnic
Kmetijske družbe v Ljubljani,**

Novi trg štev. 3.

RUD. SACK, Leipzig - podružnica] Wien

tovarna po-
ljedelskih
strojev in
orodja

Sackovi plugi so najboljši!

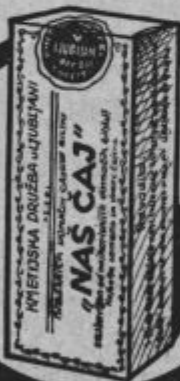

V zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani in njenih skladiščih.

Zahtevajte pri Vašem trgovcu „Naš čaj“,

„NOVOST“

V PREHRANI NAŠE DOBE JE:

NAŠ ČAJ

Mešanica domačih čajnih rastlin!

Najboljši nadomestek za inozemske čaje!

Po odobrenju Ministrstva socijalne politike in narodnega zdravja
v Beogradu z dne 11. maja 1935 l. S. br. 14.004 stavlja v promet:

KMETIJSKA DRUŽBA r. z. z. o. z. V LJUBLJANI

Za uredništvo odgovarja: Ing. Ferlinc Bogdan. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela.
Tisk J. Blasnik nasl. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.